

(un-t), M-vo inostr. del RF; [avt. kol.: A.Ju. Mel'vil' i dr.; nauch. red. T.V. Shmachkova]. – M.: Prospekt, 2011. – 618 s.

10. Irhin Ju.V. Politologija: Uchebnik. Serija "Uchebnik dlja vuzov". Podgotovlen po proektu Minobrazovanija RF i NFPK "Aristotel". Politologicheskoe obrazovanie v XXI veke" / Ju.V. Irhin. – M.: RAGS, RUDN. Izd-vo "Jekzamen", 2007. – 896 s.

11. Martinelli A. Rynki, pravitel'stva i global'noe upravlenie (Doklad XV Kongressu. Chast' II) / A.Martinelli // Sociologicheskie issledovanija. – 2003. – № 1. – S. 3–14.

12. Lebedeva M.M. Mirovaja politika: Uchebnik dlja vuzov / M.M. Lebedeva. – 2-e izd., ispr. i dop. – M.: Aspekt Press, 2007. – 365 s.

13. Slovar' inostrannyh slov [Tekst]. – M.: Rus. jaz., 1989. – 624 s.

14. Mezhdunarodnye otnoshenija i mezhdunarodnaja politika [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: //http://all-politologija.ru/knigi/muxaev-politologija/mezhdunarodnye-otnosheniya-i-mezhdunarodnaja-politika

15. Borisenkov A.A. O nekotoryh osobennostjakh vneshnej politiki / A.A. Borisenkov // NB: Problemy obshhestva i politiki. – 2012. – № 1 [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: //http://www.e-notabene.ru/pr/article_156.html

16. Borisenkov A.A. Ponjatie politiki / A.A. Borisenkov // Filosofija i kul'tura. – 2012. – № 10 (58). – S. 95–103.

Amannyradov N. A., the applicant, National pedagogical university, is the name of M. P. Drahomanov (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Philosophy of international relations as a subject of political science discourse

Analyzes the phenomenon of international relations as bilateral and multilateral relations in the field of politics, economy, diplomacy, culture, education, military affairs between the states; determined and analyzed their structure, the ratio of the concepts of "global politics" and "foreign policy".

Keywords: *people, politics, international relations, culture, world politics, and foreign policy.*

Аманмирадів Н. А., здобувач, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

Філософія міжнародних відносин як предмет політологічного дискурсу

Аналізується феномен міжнародних відносин як двосторонніх або багатосторонніх зв'язків у сфері політики, економіки, дипломатії, культури, освіти, військової справи між державами; визначається і аналізується їх структура, співвідношення з поняттями "світова політика" і "міжнародна політика".

Ключові слова: *людина, політика, міжнародні відносини, культура, світова політика, зовнішня політика держави.*

* * *

УДК 930.2

Мітрофанова О. О.
кандидат політичних наук,
старший науковий співробітник, Державна Установа
"Інститут всесвітньої історії НАН України"
(Україна, Київ), mitroks@yahoo.fr

ІСТОРИЧНИЙ МЕТОД У ДОСЛІДЖЕННІ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Стратегічне партнерство є широко застосованою дефініцією в політичній науці. Досліджується історичний метод у дослідженні стратегічного партнерства на прикладі взаємин як провідних акторів – США та Великої Британії, так і відносин України з державами, які було оголошено її стратегічними партнерами – Польщею та Росією. Зроблено спробу застосувати історичний метод як засіб перевірки ефективності методу легітимації стратегічного партнерства. Доведено, що історичний метод є індикатором сутності стратегічного партнерства, тобто виявляє наскільки спільність стратегічних цілей та взаємодітримка партнерів є довготривалими чи лише ситуативними, коли мова йде тільки про короткотермінову співпрацю. Підсумовано, що історичний метод набуває неабиякої значущості для застосування у прикладній політології при аналізі стратегічного партнерства певних держав, тоді як малоімовірно його застосування при опрацюванні суто гіпотетичної теоретичної моделі стратегічного партнерства.

Ключові слова: *асиметричність, історичний метод, легітимація, стратегічне партнерство, Україна.*

Дослідження стратегічного партнерства може послугуватися багатьма методами. Ця проблематика є актуальною з огляду на те, що в українській політиці було модним декларувати стратегічні партнерства з країнами, відносини з якими насправді не можна було кваліфікувати як такі. Тому варто піддавати прискіпливому аналізу співпрацю з певною державою до оголошення її стратегічним партнером заради уникнення непотрібної демагогії. Для дослідження стратегічного партнерства може бути застосовано різноманітні методи, серед яких системний, функціональний, компаративний, історичний. Ми зупинимося більш докладно на застосуванні історичного методу.

Переважає більшість публікацій присвячена аналізу стратегічного партнерства окремих держав. Зокрема, значну увагу присвячено дослідженню польсько-українського стратегічного партнерства. Проте, нечисельними є публікації з методології стратегічного партнерства. Серед вітчизняних учених можна виділити дослідження С. Кононенка "Форми політологічного розуміння міжнародних відносин", частину якого присвячено теоретичним аспектам дослідження стратегічного партнерства. Польський науковець К. Балон та дослідник Луїс Бланко з Білефельдського університету аналізують сутність стратегічного партнерства у своїх роботах. Варто виокремити роботи американського фахівця Г. Моргентау, прихильника концепції реалізму, праці якого присвячені, зокрема, проблемам міждержавного партнерства.

Виходячи з того, що стратегічне партнерство України з окремими державами оголошувалося суто декларативно, без належних для цього підстав, нагальним постає питання дослідження методів аналізу стратегічного партнерства, зокрема, історичного, який може підтвердити чи спростувати легітимацію стратегічного партнерства, особливо в контексті визначення в майбутньому стратегічних партнерів України.

Метою статті є аналіз застосування історичного методу дослідження стратегічного партнерства на прикладі взаємин певних держав, таких як США–Велика Британія, Україна–Польща, Україна–Росія.

Як зазначає група вітчизняних політологів "суттєва роль у політології належить методу історичного підходу до дослідження політичних процесів" [1].

Даний метод станеться в нагоді, коли потрібно відрізнити справжнє тривале стратегічне партнерство від ситуативного стратегічного партнерства чи від задекларованого стратегічного партнерства, яке не відповідає змісту цього поняття. До того ж, історичний метод може сприяти прогнозуванню перспектив стратегічного партнерства з огляду на перипетії його функціонування протягом певного історичного етапу.

Вважається, що історичний метод надає можливість для всебічного дослідження явищ і подій у хронологічній послідовності, щоб відкрити їх внутрішні зв'язки та закономірності розвитку. Основна мета такого дослідження полягає у виявленні внутрішніх і зовнішніх зв'язків, закономірностей, протиріч [2].

Для дослідження стратегічного партнерства варто застосовувати історичний метод, який дозволить проаналізувати відносини стратегічних партнерів у

минулому та виявить їхній стан у сучасному. Таким чином дослідження стратегічного партнерства відбувається на стику двох наук: історії та політології міжнародних відносин.

Пригадаймо, становленню стратегічних відносин США з Великою Британією передувала війна за незалежність американських колоній з Великою Британією, яка призвела до перемоги Вашингтону та розвитку Америки як незалежної держави. У наступному періоді США провадили політику ізоляціонізму, і відносини не можна було кваліфікувати як стратегічні. Переламним моментом в англо-американських взаєминах стали дві світові війни, під час яких дві країни вже були союзниками. Після перемоги у другій світовій війні відносини США з Великою Британією переходять на якісно новий рівень, який можна характеризувати як стратегічне партнерство. Його ініціатором був У. Черчілль з його визначенням співробітництва як “особливих” відносин. Далі, перебіг подій наступних 60 років доводить, що стратегічне партнерство Вашингтона з Лондоном набуває сталого характеру з незначною циклічністю в активності керівників обох держав стосовно свого стратегічного партнера. Але в усіх основних царинах співробітництво міцніє.

Прикметним є той чинник, що немає одностайності у розумінні стратегічного партнерства. Зокрема, сучасні британські політики мають різні погляди з цього приводу. Як зазначає дослідник Луїс Бланко, коли певні депутати Великої Британії наголошують, що визначення “особливі відносини” є неадекватним для означення сучасного стану відносин Сполученого Королівства зі США, то вони мають на думці, що відносини, які сприймалися як засновані на основі дружби здатні, наприклад, спричинити підтримку Великою Британією вторгнення в Ірак, незважаючи на відсутність будь-якого доказу, який узаконив би це вторгнення; отже ці відносини більше не існують [3].

Історичний метод варто застосовувати для аналізу стратегічного партнерства в контексті його довготривалості чи ситуативності. Якщо партнери тільки іноді об’єднуються для вирішення певних завдань, мова може йти про ситуативне стратегічне партнерство. Покажемо це порівняння пар США – Велика Британія та США – Франція. Після перемоги в другій світовій війні колишні союзники створили оборонний блок НАТО та отримали почесні місця постійних членів Ради безпеки ООН. Між тим, “особливі відносини” США з Великою Британією набувають рис справжнього стратегічного партнерства і входять у фазу певної взаємозалежності, прикладом чому є створення спільної системи електронного спостереження “Ешелон” та розробки офіційним Лондоном власного ядерного арсеналу, у виробництві якого він є в певній мірі залежним від Вашингтону.

У той же час Франція була налаштована на набуття ядерних сил, у виробництві яких вона була б повністю незалежною, і її доктрина “стримування слабким сильним” дозволила б їй гарантувати власну безпеку, спираючись, насамперед, на власні сили. Франція виходить у 1966 році з військових комітетів НАТО і надає пріоритет не стратегічному партнерству з НАТО, а зміцненню власних збройних сил. На сучасному етапі

французько-американським взаєминам притаманна певна асиметричність, хоча паризькі керівники в жодному разі не збиралися відмовлятися від ситуативного стратегічного партнерства зі США і НАТО.

Історичний метод дослідження російсько-українських відносин виявляє, що конфліктність між обома країнами (націями) протягом історичного розвитку є високою. Навіть історія ХХ-початку ХХІ століття містить такі моменти як: поразка УНР, розкуркулення українців із вивезенням їх до Сибіру, насильницьке приєднання Західної України до складу СРСР, голодомор 30-х років, влаштований радянським керівництвом, боротьба УПА за незалежну Україну. Нарешті, події в Україні 2014 року та агресивна роль Росії доводять, що в історичній перспективі немає підстав характеризувати українсько-російські відносини як стратегічне партнерство. Перераховані події ХХ-ХХІ століть не вписуються в парадигму стратегічного партнерства та суперечать декларативному оголошенню Росії як стратегічного партнера.

Так історичний метод при аналізі російсько-українських відносин виявляє невідповідність легітимізації стратегічного партнерства Росії з Україною реальному стану цього двостороннього співробітництва.

Легітимізація співпраці містилася у Будапештському меморандумі про гарантії безпеки у зв’язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, підписаному 5 грудня 1994 року керівниками України, Росії, США та Великої Британії та Договорі про Дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Росією, підписаному 31 травня 1997 року президентами Л. Кучмою та Б. Єльциним.

Суттєвою складовою цих документів є повага до існуючих кордонів та суверенітету України.

Між тим, перебіг подій відображає сутність взаємин краще, ніж юридичні документи та декларації дружби між братніми народами. Зокрема, Будапештський меморандум та Договір про дружбу не став на заваді анексії Криму Росією та її військовій присутності на українському Сході.

Історичний чинник є суттєвим в парадигмі стратегічного партнерства. Проте, слушним видається припущення польського науковця Е. Посел-Щеншика, що стратегічному партнерству може передувати подолання історичних упереджень [4, с. 412].

В цьому аспекті стратегічне партнерство Польщі з Україною є цікавою моделлю. Відомо, що історія взаємин двох держав містить численні війни та конфлікти. Навіть не заглиблюючись у перебіг подій нової історії, можна пригадати трагедії ХХ століття, такі як операція “Вісла” з насильницького переселення українців Польщі з їхніх етнічних земель на північ та діяльність УПА щодо поляків. Між тим, наприкінці ХХ століття Польща стала активним adeptом вступу України в ЄС та НАТО. Сам розвиток незалежної України становить неабияку значущість для Польщі, яка зацікавлена у незалежній стабільній передбачуваній Україні і побоюється занепаду української незалежності у випадку розвитку України як сателіту або, навіть,

частини Росії, яка з поглинанням України цілком може поцілити свої амбіції на Польщу.

В цьому контексті стратегічне партнерство України з Польщею сприяє подоланню негативних польсько-українських історичних стереотипів і керується домінантою розвитку обох держав як складових об'єднаної Європи. Польща всіляко підкреслює свою рішучу налаштованість на допомогу Україні в її інтеграції до європейських інститутів.

Зокрема, міністр закордонних справ Польщі В. Тимошевич зазначив, що стратегічне партнерство між Польщею та Україною витримало випробовування часом і має майбутнє. Польща діятиме з метою наповнення цього партнерства конкретним змістом, а саме: спільними проектами та заходами, буде і надалі підтримувати Україну в багатосторонніх контактах, особливо з західними державами та інституціями, розраховуючи, що українська сторона підтвердить в них свою партнерську достовірність [5, с. 31].

Показово, що історичний чинник стає аргументом при легітимації стратегічного партнерства. Зокрема, Декларація президента Польщі та президента Франції щодо польсько-французького стратегічного партнерства від 2008 року починається зі слів "Посилаючись на спільну багатовікову історичну та культурну спадщину та традиційні узи польсько-французької дружби ...Польща та Франція встановлюють стратегічне партнерство" [6].

Далі, в історії партнерства Колумбії зі Сполученими Штатами на офіційних колумбійських сайтах зазначається, що є багато прикладів того, як країни були стратегічними партнерами протягом років:

– у 1810 році, коли Колумбія оголосила свою незалежність від Іспанії, Сполучені Штати були однією з перших країн, що визнали нову республіку та відкрили дипломатичне представництво;

– у 80-х роках ХХ ст. США і Колумбія започаткували спільну боротьбу з наркотиками;

– у 90-ті роки ХХ ст. дві країни підписали важливі угоди з охорони навколишнього середовища, цивільної авіації, обміну активами і хімічного контролю [7].

Отже, при легітимації стратегічного партнерства сторони нерідко апелюють до історичного чинника співробітництва.

Таким чином, поєднання надбань різних гуманітарних дисциплін при дослідженні певної наукової проблеми є суттєвою складовою сучасної науки. Справді, дослідження питання стратегічного партнерства з застосуванням історичного методу збагачує наукове дослідження. Показово, що історичний метод іноді доводить, що легітимація стратегічного партнерства залишається суто декларацією в інтересах політиків на поточному етапі, тоді як подальший перебіг подій доводить, що самого стратегічного партнерства не існувало, і так звані стратегічні партнери здатні, навіть, перетворитися на ворогів.

З іншого боку, історичний метод здатен довести, що стратегічне партнерство може існувати і за умов, коли держави використовують свою специфічну термінологію для його позначення, як–то наприклад "особливі відносини" Великої Британії з США.

Показово, що історичний метод набуває неабиякої значущості для застосування у прикладній політології при аналізі стратегічного партнерства певних держав, тоді як малоімовірно його застосування при опрацюванні суто гіпотетичної теоретичної моделі стратегічного партнерства без прив'язки до функціонування конкретних держав з їх історією міждержавних відносин.

Історичний метод є індикатором сутності стратегічного партнерства, тобто виявляє наскільки спільність стратегічних цілей та взаємопідтримка партнерів є довготривалими чи лише ситуативними, коли мова йде тільки про короткотермінову співпрацю. До того ж, історичний метод виявляє зміни потенціалу та ресурсів партнерів та показує трансформацію на якісно новому рівні, коли держава втрачає свій колоніальний статус або, навпаки, перетворюється з супердержави на наддержаву, що спричиняє у свою чергу певну асиметричність стратегічного партнерства.

Список використаних джерел

1. Кирилук Ф.М., Конверський А.Є., Білик В.Ф. Політологія : навчально-методичний комплекс / Ф.М. Кирилук, А.Є. Конверський, В.Ф. Білик. – К.: Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2004. – 697 с. [Електронний ресурс] / Ф.М. Кирилук, А.Є. Конверський, В.Ф. Білик. – Режим доступу : <http://politics.ellib.org.ua/pages-2066.html>
2. Теоретичні методи наукового дослідження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.lntu.info/book/fb/pep/2012/12-31/page9.html>
3. Blanco L. Strategic Partnership: a new form of association in International Relations? / L. Blanco [Electronic source]. – Access mode : http://www.wisnnetwork.org/porto2011/papers/WISC_2011-523.pdf
4. Bałon K. Co to jest partnerstwo strategiczne? / K. Bałon // Biuletyn. Dokument roboczy. – Nr34-2001. – S. 411-419.
5. Osińska L. Polska i ukraińskie pojmowanie partnerstwa strategicznego pomiędzy Warszawą a Kijowem / L. Osińska // Dialogi polityczne. – 2007. – № 8. – S. 25-43.
6. Deklaracja Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydenta Republiki Francuskiej o polsko-francuskim partnerstwie strategicznym [Electroniczródło]. – Tryb dostępu : <https://www.google.com.ua/#q=Deklaracja+Prezydenta+Rzeczypospolitej+Polskiej+i+Prezydenta+Republiki+Francuskiej+o+polsko-francuskim-partnerstwie+strategicznym>
7. A History of Partnership (Embassy of Colombia) [Electronic source]. – Access mode : <http://www.colombiaemb.org/Partnership>

References

1. Kyryliuk F.M., Konverskyi A.E., Bilyk V.F. Politologiya: navchalno-metodychnyj kompleks / F.M. Kyryliuk, A.E. Konverskyi, V.F. Bilyk. – K.: Kyivskiy natsionalnyi universytet im. T. Shevchenka, 2004. – 697 s. [Elektronnyi resurs] / F.M. Kyryliuk, A.E. Konverskyi, V.F. Bilyk. – Rezhym dostupu : <http://politics.ellib.org.ua/pages-2066.html>
2. Teoretychni metody naukovogo doslidzhennia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://lib.lntu.info/book/fb/pep/2012/12-31/page9.html>
3. Blanco L. Strategic Partnership: a new form of association in International Relations? / L. Blanco [Electronic source]. – Access mode : http://www.wisnnetwork.org/porto2011/papers/WISC_2011-523.pdf
4. Bałon K. Co to jest partnerstwo strategiczne? / K. Bałon // Biuletyn. Dokument roboczy. – Nr34-2001. – S.411-419.
5. Osińska L. Polskie a ukraińskie pojmowanie partnerstwa strategicznego pomiędzy Warszawą a Kijowem / L. Osińska // Dialogi polityczne. – 2007. – № 8. – S. 25-43.
6. Deklaracja Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydenta Republiki Francuskiej o polsko-francuskim partnerstwie strategicznym [Electroniczródło]. – Tryb dostępu : <https://www.google.com.ua/#q=Deklaracja+Prezydenta+Rzeczypospolitej+Polskiej+i+Prezydenta+Republiki+Francuskiej+o+polsko-francuskim-partnerstwie+strategicznym>
7. A History of Partnership (Embassy of Colombia) [Electronic source]. – Access mode : <http://www.colombiaemb.org/Partnership>

Mitrofanova O. O., PhD in Political Science, Senior Researcher at the State Institution "Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine" (Ukraine, Kyiv), mitroks@yahoo.fr

The historical method in the strategic partnership research

Strategic partnership is a widely used definition in political science. The article analyses the historical method in strategic partnership research using as an example as the relation between leading actors the USA and Great Britain as the Ukraine's relations with the states, which were announced its strategic partners – Poland and Russia. The research deals with applying the historical method as a means to investigate the effectiveness of the strategic partnership legitimation method. It is proved that the historical method is an indicator of the strategic partnership nature that reveals that common strategic objectives and mutual aid are long-lasting or only situational when one provides only a short-term cooperation. Summarizing the historical method is very important for applied political science for analyzing the strategic partnership between some countries but it is unlikely its application in research elaborating a purely hypothetical theoretical model of strategic partnership.

Keywords: asymmetry, historical method, legitimation, strategic partnership, Ukraine.

Митрофанова О. А., кандидат политических наук, старший научный сотрудник, Государственное Учреждение "Институт всемирной истории РАН Украины" (Украина, Киев), mitroks@yahoo.fr

Исторический метод в исследовании стратегического партнерства

Стратегическое партнерство является широко распространенной дефиницией в политической науке. Исследуется исторический метод в изучении стратегического партнерства на примере взаимоотношений как ведущих акторов – США и Великобритании, так и отношений Украины с государствами, провозглашенными ее стратегическими партнерами – Польшей и Россией. Сделана попытка применить исторический метод как средство проверки эффективности метода легитимации стратегического партнерства. Доказано, что исторический метод является индикатором сущности стратегического партнерства, то есть он выявляет насколько общность стратегических целей и взаимопомощь партнеров являются долговременными или ситуативными, и речь идет только о краткосрочном сотрудничестве. Делается вывод, что исторический метод имеет существенное значение при применении его в прикладной политологии при анализе стратегического партнерства определенных государств, тогда как применение его при исследовании чисто гипотетической теоретической модели стратегического партнерства маловероятно.

Ключевые слова: асимметричность, исторический метод, легитимация, стратегическое партнерство, Украина.

* * *

УДК 329.63(470)

Лазуренко Ю. М.

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії України та суспільних дисциплін, Черкаський державний технологічний університет (Україна, Черкаси), lazurenko-jura@rambler.ru

Молодіжні субкультури як агент політичної соціалізації сучасної молоді

Розглянуто і проаналізовано роль молодіжних субкультур у забезпеченні політичної соціалізації сучасної молоді. Зроблено висновок про те, що у політичних процесах молодіжні субкультури виконують роль комунікаційних каналів, за якими інформація, тиражована політико-ідеологічними центрами, надходить до конкретних цільових груп і аудиторій, наявних у молодіжному середовищі.

Ключові слова: молодіжні субкультури, політична соціалізація, інформація, соціальні інститути.

Сучасне пострадянське перехідне суспільство перебуває у процесі суспільно-політичних, соціально-економічних, культурних перетворень. Результатом цього стало зіткнення усталених норм і цінностей, що регулюють поведінку людей, з новими, суперечливими стандартами, які впроваджуються в суспільство засобами масової інформації.

Тотальне руйнування традиційних норм і цінностей призвело до невизначеності у виборі принципів ідентифікації і, як наслідок, лінії поведінки різних соціальних груп пострадянських суспільств, і, в першу чергу, молоді. Культурна аномія супроводжується

відсутністю інтеграції значної кількості молодих людей в стабільні соціальні інститути, що вплинуло на їх власну особисту стабільність і успішність, а також на функціонування соціальної системи в цілому.

За таких умов молодь змушена обмежуватися нормами і цінностями окремих субкультурних груп при відсутності стійкого сприйняття дійсності, стабільних взаємозв'язків з державою та її інститутами. Соціальними передумовами поширення в трансформаційних суспільствах молодіжних субкультур стала проблема адаптації, ускладненість механізмів рекреації, порушення традиційних механізмів ідентифікації.

Вагомий внесок у дослідження цієї проблематики зробили такі дослідники як С. Левікова, М. Морев, Є. Васильчук, Д. Ольшанський та ін.

Метою статті є аналіз ролі молодіжних субкультур у сфері політичної соціалізації сучасної молоді.

Суспільно-політичні та соціально-економічні трансформації здійснюють серйозний вплив на процеси соціального становлення та розвитку молоді. Специфіка низки молодіжних проблем обумовлюється особливостями протікання цього вікового періоду в житті людини. Науковий аналіз процесів формування ціннісно-нормативної системи молоді, економічних, політичних і соціокультурних умов її соціалізації в сучасних умовах набуває значного практичного застосування, зокрема при ухваленні управлінських рішень в галузі державної молодіжної політики, програм соціального розвитку і регуляції соціальної поведінки цієї вікової групи. Відносна політична незрілість молоді, її підвищена чутливість до змін у суспільно-політичній та культурній атмосфері суспільства, зумовлюють формування конфліктогенних та протестних установок в молодіжному середовищі, які доцільно досліджувати з урахуванням вивчення його символіки, способів і засобів маніфестації в суспільному житті, тобто формування певних субкультурних ідентичностей, що забезпечують відчуття колективної захищеності їхніх представників.

Для розуміння ролі субкультурних об'єднань у формуванні соціального здоров'я населення і, передусім, молоді, необхідно звернутись до визначення цього поняття. Під субкультурою розуміється система цінностей, установок, способів поведінки і життєвих стилів, що є властивою для відносно невеликої соціальної спільності, що є відокремленою просторово та соціально. Молодіжна субкультура є особливою формою організації людей (молоді), "цілісною формою свідомості", масової поведінки, комунікації та організації молодого покоління всередині пануючої в суспільстві культури. Вона визначає стиль життя і образ мислення молоді, а її носії відрізняються своїми звичаями, нормами, цінностями та інтересами. Світоглядне забарвлення поведінки носіїв молодіжної субкультури розглядається як специфічна сфера молодіжних проблем.

Для молодіжної субкультури характерним є домінування нонконформізму, радикалізму, культу сили, переважання таких цінностей, як можливість спілкування і якість життя. Основною формою існування молодіжної субкультури є неформальні групи і об'єднання молоді. Зростання неформальних